

EUROOPA
KOMISJON

LIIDU VÄLISASJADE
JA JULGEOLEKUPOLIITIKA
KÕRGE ESINDAJA

Brüssel, 5.12.2018
JOIN(2018) 36 final

**ÜHISTEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA ÜLEMKOGULE,
NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING
REGIOONIDE KOMITEELE**

Väärinfovastane tegevuskava

1. SISSEJUHATUS

Väljendusvabadus on üks Euroopa Liidu põhiväärtusi, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja liikmesriikide konstitutsioonides. Meie avatud ja demokraatlikus ühiskonnas on eluliselt tähtis, et kodanikud saaksid mitmesugust kontrollitavat teavet, et neil oleks võimalik kujundada oma arvamused erinevates poliitilistes küsimustes. Nii saavad kodanikud teadlikult osaleda avalikus arutelus ning väljendada oma tahet vabade ja ausate poliitiliste protsesside abil. Neid demokraatlikke protsesse ohustab üha enam sihilik, laiaulatuslik ja süstemaatiline väärinfo levitamine.

Väärinfo on tõendatavalt vale või eksitav teave, mida luuakse, esitatakse ja levitatakse majandusliku kasu teenimise või üldsuse tahtliku petmise eesmärgil, ja mis võib põhjustada avalikku kahju¹. Avalik kahju võib seada ohtu demokraatlikud protsessid, samuti sellised avalikud hüved nagu liidu kodanike tervis, keskkond või julgeolek. Tahtmatud vead, satiir ja paroodia või selgesti eristatavad erapoolikud uudised ja kommentaarid ei ole väärinfo. Käesolevas tegevuskavas esitatud meetmed on suunatud üksnes liidu või liikmesriikide õiguse kohaselt õiguspärase väärinfo vastu. Nendega ei piirata liidu ega liikmesriikide õigusaktide, sealhulgas ebaseaduslikku veebisisu käsitlevate õigusnormide kohaldamist².

Pärast keemiarünnakut Salisburys ja selleteemalisi Euroopa Ülemkogu järeldusi³ esitasid komisjon ja kõrge esindaja ühisteatise⁴ hübriidohtudele vastupanuvõime suurendamise kohta, milles tõsteti esile strateegilist kommunikatsiooni kui prioriteetset valdkonda, mis vajab edasist tööd. Seejärel kutsus Euroopa Ülemkogu „*kõrget esindajat ja komisjoni üles esitama koostöös liikmesriikidega ja vastavalt Euroopa Ülemkogu 2015. aasta märtsi järeldustele 2018. aasta detsembriks tegevuskava, mis sisaldab konkreetseid ettepanekuid koordineeritud ELi-poolseks reageerimiseks desinformatsioonile, samuti asjakohaseid volitusi ja piisavaid ressursse vastavatele Euroopa välisteenistuse strateegilise kommunikatsiooni rühmadele*“⁵.

Käesoleva tegevuskavaga vastatakse Euroopa Ülemkogu kutsule võtta meetmeid, et „*kaitsta liidu demokraatlikke süsteeme ning võidelda väärinfoga, sh pidades silmas eelseisvaid Euroopa Parlamendi valimisi*“⁶. See tugineb komisjoni varasematele algatustele ja Euroopa välisteenistuse idanaabruse strateegilise kommunikatsiooni töörühma tööle. Selles esitatakse meetmed, mida võtavad komisjon ja kõrge esindaja, keda abistab Euroopa välisteenistus, koostöös liikmesriikide ja Euroopa Parlamendiga. Tegevuskava sisaldab teavet, mis on saadud liikmesriikidelt, muu hulgas nõukogus⁷ toimunud arutelude käigus, alaliste esindajate I ja II komiteelt, poliitika- ja julgeolekukomiteelt, teemaga tegelevatelt nõukogu töörühmadelt ning välisministeeriumides strateegilise kommunikatsiooni ja poliitika kujundamise eest

¹ Teatis veebis leviva väärinfoga võitlemise kohta, COM(2018) 236.

² Komisjon on teinud ettepanekuid ebaseadusliku veebisisu levimist tõkestavate sihipäraste meetmete kohta, kaasa arvatud soovitus meetmete kohta, millega tulemuslikult võidelda ebaseadusliku veebisisu vastu (C(2018) 1177). Vt ka määruse ettepanek terroristliku veebisisu levitamise tõkestamise kohta, COM(2018) 640, ja muudetud audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv, milles lepiti kokku 6. novembril 2018.

³ Euroopa Ülemkogu järeldused, 22. märts 2018.

⁴ JOIN(2018) 16.

⁵ Euroopa Ülemkogu järeldused, 28. juuni 2018.

⁶ Euroopa Ülemkogu järeldused, 18. oktoober 2018.

⁷ Vt poliitiline mõttevahetus teemal „Väärinfo leviku tõkestamine veebis: meedia ökosüsteemi ees seisvad ülesanded“ ja nõukogu 27. novembri 2018. aasta järeldused.

vastutavate juhtide kohtumistelt. Selles on arvesse võetud ka koostööd liidu tähtsamate partneritega, nagu näiteks NATO ja G7 rühmaga⁸.

Veebis leviva väärinfoga võitlemise teatistes (aprilli teatistes) rõhutati kodanikuühiskonna ja erasektori (eeskätt sotsiaalmeedia platvormide) suurt rolli väärinfo leviku tõkestamisel. Seejärel leppisid veebiplatvormid ja reklaamiettevõtjad 2018. aasta septembris kokku tegevusjuhendis, et muuta veebis toimuv selgemaks ja kaitsta kodanikke, eelkõige 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimisi silmas pidades, aga ka pikemas perspektiivis. Nüüd on hädavajalik, et kõik osalejad viiksid komisjoni poolt aprillis seatud eesmärgid ellu ja järgiksid täielikult tegevusjuhendit⁹. Samuti on loomisel sõltumatu faktikontrollijate võrgustik, et väärinfot paremini avastada ja paljastada, ning liidu ja liikmesriikide tasandil tehakse kestvaid pingutusi meediapädevuse toetamiseks.

Koos käesoleva tegevuskavaga esitatakse aruanne aprilli teatise rakendamise edenemise kohta¹⁰. Aruandes antakse ülevaade meetmete võtmisel tehtud edusammudest, eeskätt mis puudutab tegevusjuhendit, turvalise, usaldusväärse ja vastutustundliku veebikeskkonna loomist, teadlikkuse ja meediapädevuse parandamist ning sõltumatu meedia ja kvaliteetajakirjanduse toetamist.

Euroopa Ülemkogu tunnistas esimest korda 2015. aastal, et veebis väärinfo levitamise kampaaniad kujutavad endast ohtu, paludes kõrgel esindajal tegeleda Venemaa väärinfo levitamise kampaaniate küsimusega. Probleemi lahendamiseks ja sellest teadlikkuse suurendamiseks loodi idanaabruse strateegilise kommunikatsiooni töörühm. Hübriidohtudega võitlemise ühisteatisega¹¹ pandi Euroopa välisteenistuses alus ka ELi hübriidohtude ühisüksusele, mille ülesandeks on võtta luubi alla hübriidohtude analüüsimine. Samuti asutati pärast ühisteatise vastuvõtmist Euroopa Hübriidohtutõrje Oivakeskus, mis jagab häid tavaid ning toetab liidu ja NATO tegevust selles valdkonnas.

Võttes arvesse, et 2019. aastal toimuvad Euroopa Parlamendi valimised ning et 2020. aastaks toimub liikmesriikides üle 50 presidendi-, parlamendi- või kohalike/piirkondlike valimise, tuleb kiiremas korras pingutusi suurendada, et tagada vabade ja ausate demokraatlike protsesside jätkumine. Ohud, mis mõjutavad demokraatiat ühes liikmesriigis, võivad kahjustada liitu tervikuna. Väärinfot kasutatakse sageli ka Euroopa institutsioonide ja nende esindajate vastu ning selle eesmärk on Euroopa projekti nõrgestamine üldises plaanis. 12. septembril 2018 võttis komisjon vastu meetmed¹² vabade ja õiglaste Euroopa Parlamendi valimiste kindlustamiseks ning soovitas vajaduse

⁸ Charlevoix' lubadusega kaitsta demokraatiat väliste ohtude eest lubasid G7 riigijuhid tegutseda ühiselt, et astuda vastu võõrastele jõududele, kes üritavad õõnestada meie demokraatlikku ühiskonda ja demokraatlikke institutsioone, meie valimisprotsesse, suveräänsust ja julgeolekut.

⁹ Vt ka nõukogu 27. novembri 2018. aasta järeldused.

¹⁰ COM(2018) 794.

¹¹ Kuigi hübriidohtu on erinevalt määratletud ja need määratlused peavad olema piisavalt paindlikud, et võtta arvesse hübriidohtude muutlikku olemust, hõlmab hübriidohtu mõiste sellist sunni- ja õõnestustaktikat, konventsionaalsete ja mittekonventsionaalsete meetodite (st diplomaatiliste, sõjaliste, majanduslike ja tehnoloogiliste meetodite) kooslust, mida riigid või muud jõud saavad koordineeritud viisil kasutada konkreetsete eesmärkide saavutamiseks, seejuures ametlikku sõjategevust alustamata. Tavaliselt panustatakse sihtmärgi haavatavuste ärakasutamisele ja otsustusprotsesside takistamiseks ebakindluse tekitamisele. Hübriidohtude realiseerumisel võib kandev roll olla ulatuslikel väärinfokampaaniatel, milles kasutatakse sotsiaalmeediat poliitilise narratiivi kontrollimiseks või hübriidtegude täideviijate radikaliseerimiseks, värbamiseks ja suunamiseks. Vt JOIN(2016) 18.

¹² Täieliku ülevaate meetmetest leiab teatisest „Vabade ja õiglaste Euroopa Parlamendi valimiste kindlustamine“, COM(2018) 637 final.

korral kasutada sanktsioone muu hulgas selle eest, kui isikuandmeid kasutatakse ebaseaduslikult valimistulemuste mõjutamiseks¹³. Samuti on oluline, et liikmesriigid astuksid oma valimisüsteemi ja -taristu usaldusväärsuse tagamiseks vajalikud sammud ja katsetaksid neid enne Euroopa Parlamendi valimisi.

Eelkõige kolmandate riikide korraldatud väärinfokampaaniad kuuluvad sageli hübriidsõja¹⁴ juurde, mille osaks on ka küberrünnakud ja võrkude häkkimine¹⁵. Tõenditest nähtub, et välisriikide agendid kasutavad üha rohkem väärinfo strateegiaid, et mõjutada ühiskondlikke arutelusid, tekitada erimeelsusi ja sekkuda demokraatlikku otsustusprotsessi. Need strateegiad ei ole suunatud üksnes ELi liikmesriikide vastu, vaid ka liidu idanaabruses, lõunanaabruses, Lähis-Idas ja Aafrikas asuvate partnerriikide vastu.

Mitmete ELis toimunud valimiste ja referendumitega seoses on olnud teateid selle kohta, et Vene allikad loovad ja/või levitavad väärinfot¹⁶. Kaalukaid tõendeid on väärinfokampaaniate kohta, mis puudutavad Süüria sõda,¹⁷ reisilennuki MH-17 allatulistamist Ida-Ukrainas¹⁸ ja keemiarelvade kasutamist Salisbury rünnakus¹⁹.

2. VÄÄRINFO: OHTUDE MÕISTMINE JA EUROOPA VASTUTEGEVUSE TUGEVDAMINE

Väärinfo kujutab endast pidevalt arenevat ohtu, millega seoses tuleb teha kestvaid pingutusi, mis hõlmaksid väärinfot kasutavaid agente, selle kasutamise vektoreid, vahendeid, meetodeid, olulisemaid sihtmärke ja väärinfo levitamise mõju. Mõningaid väärinfo vorme, eelkõige riikide juhivat väärinfo levitamist analüüsib ELi hübriidohtude ühisüksus koostöös Euroopa välisteenistuse strateegilise kommunikatsiooni töörühmadega ja liikmesriikide talituste toel.

Väärinfo levitajad võivad asuda liikmesriikides või väljaspool liikmesriike, nende hulka võivad kuuluda riikide (või valitsuste rahastatavad) agendid ja valitsusvälised osalejad. Hinnangute²⁰ kohaselt kasutab üle 30 riigi väärinfot ja eri vormides mõjutustegevust, kaasa arvatud oma riigi sees. Väärinfo kasutamine liikmesriikides asuvate isikute poolt on hakanud

¹³ Need sanktsioonid on mõeldud täiendama isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud sanktsioone (määrus 2016/679).

¹⁴ Hübriidohtudega võitlemise ühine raamistik. Euroopa Liidu lahendus, JOIN(2016) 18 final.

¹⁵ Küberrünnakute hulka võivad kuuluda sihipärased sissetungid tundliku teabe kogumiseks, millele võib järgneda teabe lekitamine või selle lekitamine koos valeandmetega (ingl k *tainted leak*), sotsiaalmeediakontode ülevõtmine, robotite kasutamine sotsiaalmeediakontodel postitamiseks ja näiteks ringhäälinguorganisatsioonide või valimiskomisjonide IT-süsteemide toimimise häirimine.

¹⁶ Vt näiteks Prantsusmaa Euroopa asjade ja välisministeeriumi analüüsikeskuse CAPS ning strateegiliste teadusuuringute instituudi IRSEM aruanne: https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/information_manipulation_rvb_cle838736.pdf.

¹⁷ Keemiarelvade Keelustamise Organisatsiooni (OPCW) 17 liikmesriigi ühisavaldus Süürias Doumas toimunud keemiarynnakute kohta: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/manipulation-of-information/article/syria-chemical-attacks-in-douma-7-april-joint-statement-by-france-and-16-other>.

¹⁸ Reisilennukit MH-17 puudutava väärinfokampaania kohta vt idanaabruse strateegilise kommunikatsiooni töörühm: <https://euvsdisinfo.eu/mh17-time-is-running-out-for-disinformation/> ja <https://euvsdisinfo.eu/flight-mh-17-three-years-on-getting-the-truth-out-of-eastern-ukraine/> ning ühise uurimiserühma avaldus: <https://www.om.nl/onderwerpen/mh17-crash/@104053/reaction-jit-to/>.

¹⁹ <https://euvsdisinfo.eu/timeline-how-russia-built-two-major-disinformation-campaigns/>
Haagis asuva Keemiarelvade Keelustamise Organisatsiooni vastu suunatud Vene küberrünnaku kohta vt: <https://www.government.nl/latest/news/2018/10/04/netherlands-defence-intelligence-and-security-service-disrupts-russian-cyber-operation-targeting-opcw>.

²⁰ Vt <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/freedom-net-2017>.

kogu liidus üha rohkem muret tekitama. Samuti on liidus esinenud juhtumeid, kus väärinfot on levitanud valitsusvälised osalejad, näiteks vaktsineerimise kohta²¹. Mis puudutab liiduväliseid agente, siis Vene Föderatsiooni vastu on kaalukaid tõendeid. Ent teisedki kolmandad riigid kasutavad väärinfo põhinevaid strateegiaid ja võtavad Vene Föderatsiooni meetodid kiiresti üle.

ELi hübriidohtude ühisüksuse andmete kohaselt on ELi jaoks suurimaks ohuks Vene Föderatsioonist²² pärit väärinfo. Selle levitamine on süstemaatiline, hästi rahastatud ja teiste riikidega võrreldes oluliselt suurema haardeulatusega. Mis puudutab väärinfo koordineerimist, sihtrühmade valimise taset ja strateegilist mõju, siis Venemaa puhul on see osa laiemast hübriidohust, mis kasutab erinevaid vahendeid, hoobasid ja ka valitsusväliseid osalejaid.

On tõenäoline, et 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimistele eelneval perioodil suureneb liidu, selle institutsioonide ja poliitika vastu suunatud kestvate väärinfokampaaniate hulk. **Seetõttu on vaja kohe võtta kiireloomulisi meetmeid, et kaitsta liitu, selle institutsioone ja kodanikke väärinfo eest.**

Sotsiaalmeediast on saanud oluline väärinfo levitamise vahend, mida mõningatel juhtudel (näiteks Cambridge Analytica) on kasutatud väärinfot sisaldava sisu edastamiseks konkreetsetele kasutajatele, kes valitakse välja nende isikuandmeid loata uurides ja kasutades, lõppeesmärgiga mõjutada valimistulemusi. Viimasel ajal on tõendeid ka selle kohta, et privaatsõnumside rakendusi kasutatakse üha rohkem väärinfo levitamiseks²³. Meetodite hulka kuuluvad videotega manipuleerimine (süvavõltsingud, ingl k *deep fakes*) ja ametlike dokumentide võltsimine, robotprogrammide (bottide) kasutamine erimeelsusi tekitava sisu ja arutelude levitamiseks ja võimendamiseks sotsiaalmeedias, sotsiaalmeedia profiilide ründamine trollide poolt ja infovargused. Samal ajal on paljudes piirkondades tähtis roll traditsioonilisematel info edastamise meetoditel, nagu näiteks televisioon, ajalehed, veebisaidid ja ahelkirjad. Väärinfo levitamise vahendid ja meetodid muutuvad kiiresti ning **vastumeetmed peavad samas tempos edasi arenema.**

Lisaks meetmete võtmisele liikmesriikides ja kogu liidus, on liidul kaalukas huvi töötada koos partneritega kolmes esmatähtsas piirkonnas – liidu ida- ja lõunanaabruses ning Lääne-Balkani riikides. Väärinfo paljastamine liidu naaberriikides aitab probleemi lahendamisele kaasa ka liidu sees.

Euroopa välisteenistus on loonud spetsiaalsed strateegilise kommunikatsiooni töörühmad, mis koosnevad asjatundjatest, kes valdavad keeli ning kellel on selle küsimusega tegelemiseks ja reageerimisstrateegiate väljatöötamiseks vajalikud teadmised. Nad teevad tihedat koostööd komisjoni talitustega, et tagada eelnimetatud piirkondades koordineeritud ja sidus teabevahetusstrateegia.

22. juunil 2015. aastal vastu võetud strateegilise kommunikatsiooni tegevuskava kohaselt koosneb idanaabruse strateegilise kommunikatsiooni töörühma mandaat kolmest tegevussuunast: i) tulemuslik teavitustegevus ja liidu poliitika tutvustamine idanaabruse suunal, ii) idanaabruse ja liikmesriikide üldise meediakeskkonna tugevdamine, kaasa arvatud

²¹ Vt COM(2018) 245 ja COM(2018) 244.

²² Venemaa sõjalises doktriinis on infosõda sõnaselgelt nimetatud ühe tegevusvaldkonnana: <https://www.rusemb.org.uk/press/2029>.

²³ Oxfordi ülikooli andmetel on sõnumsideplatvormide kaudu sel aastal vähemalt 10 riigis väärinfokampaaniaid korraldatud.

meediavabaduse toetamine ja sõltumatu meedia arendamine, ning iii) liidu parem suutlikkus prognoosida ja käsitleda Vene Föderatsiooni väärinfoga seotud tegevust ning sellele reageerida. Vastusena nõukogu järeldustele 2015. aasta detsembris ja 2017. aasta juunis kutsus Euroopa välisteenistus ellu veel kaks töörühma: Lääne-Balkani töörühm,²⁴ mis tegeleb Lääne-Balkani riikidega, ning lõunanaabruse töörühm,²⁵ mis on mõeldud Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika ning Pärsia lahe piirkonna riikide jaoks.

Asutamisest saadik on idanaabruse strateegilise kommunikatsiooni töörühm tulemuslikult tegelenud liidu poliitikast teavitamisega liidu idanaabruses, kasutades peamiselt kampaaniapõhist lähenemist. Samuti on idanaabruse strateegilise kommunikatsiooni töörühm katalooginud, analüüsinud ja avalikkuse ette toonud üle 4500 näite Vene Föderatsiooni kasutatavast väärinfost. Töörühm on avastanud hulgaliselt väärinfot sisaldavaid narratiive ning toonud päevavalgele teavet väärinfokampaaniate vahendite, meetodite ja eesmärkide kohta ning suurendanud üldsuse teadlikkust neist. Töörühma fookus on idanaabruse riikidel ning Venemaa riigisisel ja rahvusvahelisel meedial ning tegevuse eesmärk on kogutud tõendite alusel paljastada väärinfo levitamiseks kasutatavaid suundumusi, narratiive, meetodeid ja kanaleid ning suurendada sellealast teadlikkust.

Idanaabruse strateegilise kommunikatsiooni töörühma volitused peaksid seetõttu jätkuma ning ülejäänud kahe strateegilise kommunikatsiooni töörühma (Lääne-Balkani ja lõunanaabruse) volitused tuleks läbi vaadata, pidades silmas väärinfo leviku laienemist ja tähtsust nendes piirkondades ning vajadust suurendada teadlikkust väärinfo kahjulikust mõjust.

3. LIIDU KOORDINEERITUD MEETMED VÄÄRINFOLE REAGEERIMISEKS

Väärinfoga võitlemiseks on tarvis poliitilist kindlameelsust ja ühtset tegutsemist nii, et tegevusse astuksid kõik riikide valitsemissektorisse kuuluvad asutused (sealhulgas hübriidohtude vastase tegevuse, küberjulgeoleku, luure- ja strateegilise kommunikatsiooni üksused, samuti andmekaitse-, valimiste korraldamise eest vastutavad, õiguskaitse- ja meediaasutused). Seda tuleks teha tihedas koostöös sama meelt partneritega kõikjal maailmas. See eeldab tihedat koostööd liidu institutsioonide, liikmesriikide, kodanikuühiskonna ja erasektori, eeskätt veebiplatvormide vahel.

Käesolevas tegevuskavas esitatud koordineeritud meetmed väärinfole reageerimiseks tuginevad neljale sambale:

- (i) parandada liidu institutsioonide suutlikkust väärinfot avastada, analüüsida ja paljastada;
- (ii) tugevdada koordineeritud ja ühistegevust väärinfole reageerimiseks;
- (iii) kaasata erasektor võitlusse väärinfoga;
- (iv) suurendada teadlikkust ja parandada ühiskonna vastupanuvõimet.

1. SAMMAS: PARANDADA LIIDU SUUTLIKKUST VÄÄRINFOT AVASTADA, ANALÜÜSIDA JA PALJASTADA

Et väärinfo ohule tulemuslikult reageerida, on tarvis tugevdada Euroopa välisteenistuse strateegilise kommunikatsiooni töörühmasid, liidu delegatsioone ja ELi hübriidohtude

²⁴ Nõukogu 15. detsembri 2015. aasta järeldused laienemise ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi kohta.

²⁵ Nõukogu järeldused terrorismivastase võitluse kohta, vastu võetud 19. juunil 2017.

ühisüksust sel teel, et neile eraldatakse spetsialistidest lisatöötajaid, näiteks andmekaeve ja -analüüsi asjatundjaid asjaomaste andmete töötlemiseks. Oluline on sisse osta lisateenuseid meediaseire valdkonnas ning tellida veel teaduslikke uuringuid väärinfo ulatuse ja mõju kohta. Lisaks tuleb investeerida sellistesse analüüsivahenditesse, nagu spetsiaalne tarkvara suuremahuliste digiandmete kaevandamiseks, organiseerimiseks ja koondamiseks.

Euroopa välisteenistuse strateegilise kommunikatsiooni töörühmade tugevdamine toimub kahes etapis.

Lühiajalises perspektiivis kasvab strateegilise kommunikatsiooni eelarve 2019. aastal rohkem kui kahekordseks²⁶ ja enne Euroopa Parlamendi valimisi lisandub töörühmadesse vähemalt 11 ametikohta. Keskpikas perspektiivis²⁷ taotletakse alalistele ametnikele lisatöökohti strateegilise kommunikatsiooni töörühmades ja ELi hübriidohtude ühisüksuse peakorteris ning uusi ametikohti naabruses asuvates riikide delegatsioonides, mis teeks järgmise kahe aasta jooksul kokku 50–55 uut töötajat.

Koostöö komisjoni talituste ja Euroopa välisteenistuse vahel loob veelgi võimalusi sünergiaks, näiteks töövahendite jagamisel või teavituskampaaniate kujundamisel.

Väärinfo valdkonnas on töö aluseks ohuanalüüsid ja luureandmete hindamine. Väärinfokampaaniate kui kiirelt muutuva nähtuse analüüsimiseks tuleks täielikult ära kasutada ELi luure- ja situatsioonikeskuse eksperditeadmisi.

Strateegilise kommunikatsiooni töörühmad teevad väärinfoga võitlemises tihedat koostööd asjaomaste liidu delegatsioonide ja komisjoniga. Eelkõige teevad nad koostööd komisjoni väärinfo vastase sisevõrgustikuga,²⁸ mis loodi pärast aprilli teatise vastuvõtmist.

Liikmesriigid peaksid liidu institutsioonide tegevust täiendama ja toetama, suurendades nende endi suutlikkust ja toetades liidu institutsioonide vahendite suurendamist vajalikul määral.

1. meede: Pidades eelkõige silmas 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimisi, aga ka pikemas perspektiivis, tugevdab kõrge esindaja koostöös liikmesriikidega strateegilise kommunikatsiooni töörühmasid ja liidu delegatsioone lisatöötajate ja uute vahenditega, mis on vajalikud väärinfoga seotud tegevuse avastamiseks, analüüsimiseks ja paljastamiseks. Liikmesriigid peaksid vajaduse korral samuti oma riiklikku suutlikkust selles valdkonnas tõhustama ning toetama strateegilise kommunikatsiooni töörühmade ja liidu delegatsioonide jaoks vajalike vahendite suurendamist.

2. meede: Kõrge esindaja vaatab läbi Lääne-Balkani riikide ja lõunanaabruse strateegilise kommunikatsiooni töörühma volitused, et töörühmad saaksid tulemuslikult tegeleda väärinfo tõkestamisega nendes piirkondades.

2. SAMMAS: TUGEVDADA KOORDINEERITUD JA ÜHISTEGEVUST VÄÄRINFOLE REAGEERIMISEKS

²⁶ 2019. aasta eelarves on läbirääkimiste praeguse seisuga ette nähtud vahendite suurendamine 1,9 miljonilt eurolt 2018. aastal 5 miljoni euroni 2019. aastal.

²⁷ 2019. aasta eelarve muudatustega ja/või 2020. aasta eelarve ettepanekus.

²⁸ Võrgustikku kuuluvad komisjoni peadirektoraatide ja esinduste esindajad. Komisjon kutsus hiljuti koos Euroopa välisteenistuse ja Euroopa Parlamendiga kokku ka töörühma, mis hakkab tegelema väärinfo leviku tõkestamisega Euroopa valimiste eel.

Esimesed tunnid pärast väärinfo avaldamist on selle avastamiseks, analüüsimiseks ja sellele reageerimiseks kriitilise tähtsusega. Sellepärast luuakse **kiirhoiatussüsteem, mis edastab hoiatusteateid väärinfokampaaniate kohta reaajas**, kasutades selleks spetsiaalset tehnoloogiataristut. See hõlbustab andmete jagamist ja hindamist, aitab kaasa ühisele olukorrateadlikkusele, väärinfo levitajate koordineeritud väljaselgitamisele ja väärinfole reageerimisele ning tagab aja- ja ressursitõhususe.

Kiirhoiatussüsteemi loomisega seoses **peaks iga liikmesriik määrama vastavalt oma institutsioonilisele ülesehitusele kontaktpunkti, soovitavalt strateegilise kommunikatsiooniga tegelevas talituses**. Kontaktpunkt edastaks hoiatusteateid ja tagaks koordineerimise liikmesriigi kõigi teiste asjaomaste asutustega, aga ka komisjoni ja Euroopa välisteenistusega. Sellega ei piirata liikmesriikide ametiasutuste olemasolevaid pädevusvaldkondi, mis tulenevad liidu ja/või liikmesriigi õigusest või käesoleva tegevuskava teistest osadest. Kui väärinfo puudutab valimisi või demokraatlike institutsioonide toimimist liikmesriigis, peaks riiklik kontaktpunkt tegema tihedat koostööd riigi valimisvõrgustikuga²⁹. Sellisel juhul tuleks kiirhoiatussüsteemi töö tulemusi jagada Euroopa valimiskoostöö võrgustikuga,³⁰ eeskätt selleks et vahetada teavet valimiste kontekstis oluliste ohtude kohta ja toetada võimalikku sanktsioonide kohaldamist. Veebiplatvormid peaksid kiirhoiatussüsteemi kuuluvate kontaktpunktidega koostööd tegema, eelkõige valimisperioodil, et edastada asjakohast ja õigeaegset teavet.

Kiirhoiatussüsteem peaks olema lähedalt seotud olemasolevate 24/7 toimivate üksustega, nagu hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus³¹ ja Euroopa välisteenistuse situatsioonikeskus³². Ka ELi luure- ja situatsioonikeskuse hübriidohtude ühisüksust ja asjassepuutuvate teemadega tegelevaid nõukogu töörühmi võiks kasutada info jagamiseks. Komisjon ja kõrge esindaja tagavad korrapärase teabe- ja heade tavade vahetuse tähtsamate partneritega, sealhulgas G7 rühmas ja NATO-s.

Väärinfo tõkestamiseks ja selle levitajate heidutamiseks tuleb kiiresti reageerida ja tulemuslikult edastada faktipõhist teavet, sealhulgas juhtudel, kui väärinfot levitatakse liiduga seotud teemade ja liidu poliitika kohta. See on vajalik, et soodustada avatud ja demokraatlikku arutelu, mida ei ole kallutatud, muu hulgas eelseisvate Euroopa valimiste kontekstis. Liidu institutsioonid³³ ja liikmesriigid peavad hakkama paremini reageerima ja tulemuslikumalt teavet edastama. Komisjon on juba eraldanud rohkem rahalisi vahendeid teabevahetuse parandamise meetmetele, mida rakendatakse piirkondlike teavitusprogrammide kaudu, kaasa arvatud liidu naabruses ja liidu delegatsioonides. Kõik liidu institutsioonid tegelevad aktiivselt Euroopa tasandi meetmete ja poliitika alase teavitamistööga liidus,

²⁹ Vt komisjoni soovitus C(2018) 5949 valimiskoostöö võrgustike, veebisisu läbipaistvuse, küberintsidentide eest kaitsmise ning väärinfo levitamise kampaaniate vastu võitlemise kohta Euroopa Parlamendi valimiste raames. Nendesse võrgustikesse koonduvad riiklikud valimisasutused, audiovisuaalmeedia valdkonda reguleerivad asutused, küberjulgeoleku- ja andmekaitseasutused ning seotud küsimustega (nt meediapädevusega) tegelevad eksperdirühmad. Koos liidu institutsioonidega moodustavad need asutused Euroopa valimisvõrgustiku. Euroopa valimisvõrgustik koguneb esimest korda 2019. aasta jaanuaris.

³⁰ Loodud vastavalt 12. septembri 2018. aasta soovitusel.

³¹ Hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus asutati otsuse 1313/2013/EL (liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta) artikli 7 alusel.

³² ELi situatsioonikeskus on Euroopa välisteenistuse alaline valveteenistus, kus jälgitakse maailmasündmusi ja kust on võimalik alati saada ülevaade hetkeolukorrast. Situatsioonikeskus on osa ELi luure- ja situatsioonikeskusest ning see pakub teavet hetkeolukorra kohta kõigile Euroopa institutsioonides asjaomase valdkonnaga tegelevatele isikutele.

³³ Komisjonis on tähtsaim roll volinike kolleegiumi liikmetel, komisjoni pressitalitusel ja komisjoni esindustel, kes esinevad vastulausetega, kui meediakajastuses esineb vigu.

kusjuures eluline roll on komisjoni esindustel ja Euroopa Parlamendi Büroodel liikmesriikides, kes edastavad sõnumeid, kohandades neid vastavalt kohalikele oludele, ning pakuvad spetsiaalseid vahendeid müüdimurdmiseks ja faktide levitamiseks³⁴.

Liikmesriikide ja liidu institutsioonide koostööd tuleks veelgi tugevdada, eeskätt sellistes valdkondades nagu infojagamine, ühine õppimine, üldsuse teavitamine, ennetav sõnumiedastus ja teadusuuringud. Liikmesriigid ja liidu institutsioonid peaksid rohkem jagama luureteavet, et parandada olukorrateadlikkust ja mõlema poole reageerimisvõimekust. Ennetav ja objektiivne teavitamine liidu väärtustest ja poliitikast on eriti tulemuslik, kui seda teevad liikmesriigid ise. Selleks kutsuvad komisjon ja kõrge esindaja liikmesriike üles teavitustegevust tõhustama ning liitu ja selle institutsioone väärinfokampaaniate vastu kaitsma.

3. meede: 2019. aasta märtsiks loovad komisjon ja kõrge esindaja koostöös liikmesriikidega väärinfokampaaniatest teavitamiseks kiirhoiatussüsteemi, töötades tihedalt koos olemasolevate võrgustikega, Euroopa Parlamendi ning NATO ja G7 kiirreageerimismehhanismiga.

4. meede: Pidades silmas eelseisvaid Euroopa valimisi, suurendab komisjon koostöös Euroopa Parlamendiga pingutusi liidu väärtuste ja poliitika alase teavitamise valdkonnas. Liikmesriigid peaksid oluliselt suurendama oma pingutusi liidu väärtuste ja poliitika alase teavitamise vallas.

5. meede: Komisjon ja kõrge esindaja tugevdavad koostöös liikmesriikidega strateegilist kommunikatsiooni liidu naabruses.

3. SAMMAS: KAASATA ERASEKTOR VÕITLUSSE VÄÄRINFOGA

Veebiplatvormide, reklaamijate ja reklaamiettevõtjate roll väärinfoa võitlemisel on ülitähtis, kuna probleemi ulatus on otseselt seotud asjaoluga, et veebiplatvormide abil on võimalik pahatahtlike isikute väärinfole tuginevaid sõnumeid võimendada, konkreetsetele sihtrühmadele suunata ja levitada. Kuna nad ei olnud varem astunud asjakohaseid samme probleemi lahendamiseks, kutsus komisjon neid 2018. aasta aprillis üles suuremaid pingutusi tegema. Seejärel avaldati 26. septembril 2018 väärinfot käsitlev tegevusjuhend³⁵. Suuremad veebiplatvormid, kes tegevusjuhendile alla kirjutasid, kohustusid võtma konkreetseid meetmeid enne 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimisi.

Komisjon kutsub kõiki tegevusjuhendile allakirjutanuid üles juhendis ettenähtud meetmeid ja menetlusi kiiresti ja tulemuslikult ellu rakendada ning tegema seda kõikjal ELis, keskendudes eelkõige meetmetele, mis on kiireloomulised ja olulised 2019. aasta Euroopa valimiste usaldusväärse tagamiseks. Eelkõige peaksid suured veebiplatvormid

³⁴ Mitu komisjoni esindust on töötanud välja kohalikele oludele sobivaid vahendeid väärinfo ümberlükkamiseks, näiteks Les Décodeurs de l'Europe Prantsusmaal, UE Vero Falso Itaalias, Euromyty.sk Slovakkias ning ELi müütide murdmise teemaline joonistusvõistlus Austrias ja karikatuuride seeria Rumeenias.

³⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>. 16. oktoobril allkirjastasid algsed allakirjutanud ametlikult juhendi, määrates kindlaks kohustused, mida iga allakirjutanu täitma hakkab, ning tabeli, milles loetletakse ettevõtjate asjaomased parimad tavad ning juhendi ELis rakendamise vaheeesmärgid. Algsete allakirjutanute hulka kuuluvad suuremad veebiplatvormid (Facebook, Google, Youtube, Twitter), tarkvaratootjad (Mozilla), reklaamiettevõtjad ning kutseorganisatsioonid, mis esindavad veebiplatvorme ja reklaamitööstust. Tegevusjuhend peaks aitama kaasa läbipaistvama, usaldusväärsema ja vastutustundlikuma veebikeskkonna loomisele ning kaitsma kasutajaid väärinfo eest.

kohe: i) tagama kontrolli reklaami paigutamise üle ja poliitilise reklaami läbipaistvuse, tuginedes sponsorite identiteedi nõuetekohasele ja tulemuslikule kontrollile, ii) sulgema nende teenuseid kasutavad võltskontod ning iii) tegema kindlaks robotprogrammid ja need vastavalt märgistama. Veebiplatvormid peaksid tegema ka koostööd riikide audiovisuaalmeedia valdkonda reguleerivate asutuste ning sõltumatute faktikontrollijate ja teadlastega, et avastada väärinfokampaaniaid ja nende eest hoiatada eeskätt valimisperioodidel, ning muutma faktikontrolli läbinud sisu paremini nähtavaks ja seda rohkem levitama.

Koostöös Euroopa audiovisuaalmeedia teenuseid reguleerivate asutuste töörühmaga (ERGA)³⁶ jälgib komisjon seda, kuidas tegevusjuhendile allakirjutanud antud lubadusi ellu rakendavad, ning annab korrapäraselt teavet selle kohta, kas ja mil määral konkreetsed platvormid lubadusi täidavad. Tulemusliku ja igakülgse järelevalve tagamiseks peaksid platvormid selle aasta lõpuks esitama komisjonile ajakohase ja täieliku teabe meetmete kohta, mille nad on võtnud lubaduste täitmiseks. Komisjon avaldab selle teabe 2019. aasta jaanuaris. Lisaks peaksid platvormid alates 2019. aasta jaanuarist hakkama korrapäraselt esitama täielikku teavet (sealhulgas vastates komisjoni teabenõuetele) selle kohta, kuidas nad lubadusi ellu rakendavad, mis võimaldaks sihipäraselt jälgida tegevusjuhendi täitmist Euroopa Parlamendi valimiste eel. Ka see teave avaldatakse.

Samuti on tegevusjuhendiga ette nähtud, et allakirjutanud esitavad kaheteist kuu järel täieliku aruande. Aruanded peaksid sisaldama kõiki vajalikke andmeid ja kogu teavet, mida komisjon vajab aruande esitaja tegevuse põhjalikuks hindamiseks. Nii **saab komisjon sõltumatute asjatundjate ja ERGA abiga hinnata tegevusjuhendi üldist tulemuslikkust.** Komisjon võib abi saamiseks pöörduda ka Euroopa Audiovisuaalsektori Vaatluskeskuse poole.

Komisjon märgib, et tegevusjuhendi üldine tulemuslikkus sõltub sellest, kui laialdaselt veebiplatvormid ja internetireklaami sektor selle omaks võtavad. Seepärast kutsub ta ka siiani kõrvalejäänud huvirühmi üles tegevusjuhendit järgima.

6. meede: Komisjon tagab tegevusjuhendi rakendamise tähelepaneliku ja pideva jälgimise. Vajaduse korral ja eeskätt Euroopa valimisi silmas pidades nõuab komisjon tegevusjuhendi kiiret ja tulemuslikku täitmist. Pärast seda, kui juhendit on kohaldatud esimesed 12 kuud, hindab komisjon igakülgset selle toimimist. Kui tegevusjuhendi rakendamine ja mõju ei ole rahuldavad, võib komisjon pakkuda välja lisameetmeid, sealhulgas regulatiivseid meetmeid.

4. SAMMAS: SUURENDADA TEADLIKKUST JA PARANDADA ÜHISKONNA VASTUPANUVÕIMET

Üldsuse suurem teadlikkus on hädavajalik, selleks et parandada ühiskonna võimet väärinfo ohule vastu seista. Alustuseks peame paremini mõistma, millised on väärinfo allikad ning väärinfo levitamise ajendid, vahendid ja eesmärgid, aga ka paremini hindama omaenda haavatavust. Usaldusväärne teaduslik metoodika aitaks kindlaks teha kõige

³⁶ Euroopa audiovisuaalmeedia teenuseid reguleerivate asutuste töörühma on koondunud kõigi liikmesriikide kõik asjaomased reguleerivad asutused. Töörühm annab komisjonile tehnilist nõu direktiivi kohaldamisega seotud valdkondades, edendab koostööd liikmesriikide reguleerivate asutuste ja/või organite vahel ning liikmesriikide reguleerivate asutuste ja/või organite ning komisjoni vahel. Muudetud audiovisuaalmeedia teenuste direktiiviga on töörühma rolli veelgi suurendatud eeskätt seoses videojagamisplatvormidega.

nõrgemaid kohti kõigis liikmesriikides³⁷. Oluline on aru saada, kuidas ja miks kodanikud ja vahel terved kogukonnad võtavad omaks väärinfo narratiivid, ning kujundada terviklik lahendus sellele nähtusele vastu astumiseks.

Vastupanuvõime suurendamine tähendab ka erikoolitusi, avalikke konverentse ja arutelusid ning muid ühise õppimise vorme meedia jaoks. See tähendab kõigi ühiskonnarühmade võimestamist ning eelkõige kodanike meediapädevuse parandamist, et nad oskaksid väärinfot märgata ja tõrjuda.

Selleks et töötada välja terviklik lahendus väärinfo vastu võitlemiseks, peab kodanikuühiskond selles töös aktiivselt osalema. **Vabade ja õiglaste Euroopa valimiste kindlustamist käsitlevasse meetmete paketti (valimispaketti) kuuluvas teatises ja soovitus**³⁸ **kutsuti liikmesriike üles tegema koostööd meedia, veebiplatvormide, infotehnoloogia pakkujate ja muude osalejatega teadlikkuse parandamiseks, et muuta valimised läbipaistvamaks ja suurendada usaldust valimisprotsesside suhtes.** Selles vallas on tarvis, et Euroopa valimiste eel tegeleksid liikmesriigid temaga aktiivselt ja võtaksid järelmeetmeid.

Sõltumatutel faktikontrollijatel ja teadlastel on tähtis roll aitamaks meil paremini aru saada struktuuridest, mis väärinfo levikut jätkuvalt toetavad, ja selle veebis levitamise mehhanismidest. Samuti aitab faktikontrollijate ja teadlaste tegevus suurendada teadlikkust väärinfo seotud eri liiki ohtudest ning võib aidata vähendada nende mõju. Suurendada tuleb faktikontrollijate ja teadlaste suutlikkust väärinfo ohtusid avastada ja päevavalgele tuua ning hõlbustada nende piiriülest koostööd. Aprilli teatises esitatud meetmetele tuginedes tuleb suurendada riikide valdkondadevahelisi rühmi, kuhu kuuluvad sõltumatud faktikontrollijad ja teadlased, kellel on eriteadmised kohaliku infokeskkonna kohta. See eeldab liikmesriikide toetust ja koostööd, et hõlbustada Euroopa faktikontrollijate võrgustiku toimimist, austades täiel määral faktide kontrollimise ja teadustöö sõltumatust. Euroopa ühendamise rahastu³⁹ kaudu toetab komisjon digiplatvormi, mis ühendab omavahel riikide sõltumatud valdkondadevahelised rühmad.

Mis puudutab üldsuse teadlikkust ja vastupanuvõimet, siis komisjon suurendab veelgi oma jõupingutusi ja tõhustab meediapädevusega seotud tegevusi, et võimestada liidu kodanikke väärinfot paremini ära tundma ja käsitlema⁴⁰. Liikmesriigid peaksid kiiresti rakendama muudetud audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi sätteid, mis kohustavad neid meediapädevuse oskusi edendama ja arendama⁴¹.

Komisjon on programmi „Euroopa horisont“ ettepanekus⁴² soovitanud rahastada selliste uute vahendite väljatöötamist, mis aitaksid veebis levitatavat väärinfot paremini mõista ja selle

³⁷ Seda võiks lähemalt uurida meedia mitmekesisuse seire raames tehtava töö käigus. Meedia mitmekesisuse seire on projekt, mida kaasrahastab Euroopa Liit ning mida viib ellu meedia mitmekesisuse ja meediavabaduse keskus Firenzes.

³⁸ Komisjoni soovitus valimiskoostöö võrgustike, veebisisu läbipaistvuse, küberintsidentide eest kaitsmise ning väärinfo levitamise kampaaniate vastu võitlemise kohta Euroopa Parlamendi valimiste raames, C(2018) 5949.

³⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1316/2013, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu, muudetakse määrust (EL) nr 913/2010 ja tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 680/2007 ja (EÜ) nr 67/2010.

⁴⁰ Nende tegevuste hulka kuuluvad liidu meediapädevuse veebiraamatukogu ja õppekeskus ning muud meediapädevuse arendamise vahendid.

⁴¹ Muudetud audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi artikkel 33a.

⁴² COM(2018) 435.

vastu võidelda. Komisjon toetab vajaduse korral ka teabekampaaniaid, et suurendada kasutajate teadlikkust kõige uuemast tehnoloogiast (nt süvavõltsingud).

Sõltumatu meedia on demokraatliku ühiskonna toimimiseks eluliselt vajalik. Sellepärast jätkab komisjon⁴³ sõltumatu meedia ja uurivate ajakirjanike toetamist, kuna nad panustavad väärinfo päevavalgele toomisesse. Lisaks viib komisjon oma naabruses ka edaspidi ellu eriprogramme, mis on seotud meedia toetamise (sealhulgas rahalise toetamise) ja kutseliseks muutmisega⁴⁴.

7. meede: Pidades eeskätt silmas 2019. aasta Euroopa valimisi, aga ka pikemat perspektiivi, korraldavad komisjon ja kõrge esindaja koostöös liikmesriikidega avalikkusele suunatud kampaaniaid ning koolitusi ajakirjanikele ja avaliku arvamuse kujundajatele liidus ja selle naabruses, et suurendada teadlikkust väärinfo negatiivsest mõjust. Jätkatakse pingutusi, et toetada sõltumatut meediat ja kvaliteetajakirjandust ning väärinfo teaduslikku uurimist, selleks et töötada välja terviklik lahendus väärinfoga võitlemiseks.

8. meede: Liikmesriigid peaksid koostöös komisjoniga toetama selliste valdkondadevaheliste rühmade loomist, kuhu kuuluvad sõltumatud faktikontrollijad ja teadlased, kellel on eriteadmised kohaliku infokeskkonna kohta, selleks et avastada ja paljastada väärinfokampaaniaid erinevates sotsiaalvõrgustikes ja digitaalmeedias.

9. meede: 2019. aasta märtsis toimuva meediapädevuse nädala raames toetab komisjon koos liikmesriikidega piiriülest koostööd meediapädevuse spetsialistide vahel ja praktiliste vahendite kasutuselevõtmist meediapädevuse edendamiseks üldsuse hulgas. Liikmesriigid peaksid kiiresti rakendama ka audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi need sätted, mis käsitlevad meediapädevust.

10. meede: Pidades silmas 2019. aasta Euroopa valimisi peaksid liikmesriigid tagama valimispaketi, eeskätt soovitude tulemuslike järelmeetmete võtmise. Komisjon jälgib tähelepanelikult, kuidas valimispaketti rakendatakse ning pakub vajaduse korral asjakohast tuge ja nõu.

4. KOKKUVÕTE

Väärinfo on Euroopa demokraatia ja ühiskonna jaoks suur probleem ning liit peab sellega tegelema, jäädes samal ajal truuks Euroopa väärtustele ja vabadustele. Väärinfo nõrgendab kodanike usaldust demokraatia ja demokraatlike institutsioonide vastu. Samuti viib väärinfo avaliku arvamuse lõhenemiseni ja sekkub demokraatlikesse otsustusprotsessidesse. Seda saab kasutada ka Euroopa projekti õnnestamiseks. Sellel võib olla märkimisväärne negatiivne mõju ühiskonnale kõikjal liidus, eelkõige 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimiste eel.

⁴³ Programm „Loov Euroopa“, kui see vastu võetakse, aitab tugevdada Euroopa uudismeediasektorit, ajakirjandussisu mitmekesisust ja pluralismi ning meediasisule kriitilist lähenemist meediapädevuse abil, COM(2018) 438.

⁴⁴ Komisjon rahastab projekti „Open Media Hub“, selleks et: i) anda naabrusriikide ajakirjanikele oskused, mida nad vajavad sõltumatu ja objektiivse ajakirjandustöö tegemiseks; ii) parandada toimetajate oskusi ning iii) tugevdada meediaprofessionaalide ja ajakirjanike võrgustikku liidu naabruses asuvates riikides. Lääne-Balkani riikides toetab komisjon rahaliselt ajakirjanike ühenduste võrgustiku loomist, meedia usaldusväärsuse suurendamist ja kohtusüsteemide tugevdamist, et need suudaksid kaitsta väljendusvabadust. Selles valdkonnas toetab komisjon ka avalik-õiguslikke meediaorganisatsioone, uusi sõltumatuid meediakanaleid ning ajakirjanduse kvaliteedi ja ajakirjanike kutseoskuste parandamist.

Selleks et säiliksid demokraatlikud protsessid ja kodanike usaldus avalike institutsioonide vastu nii liikmesriikide kui ka liidu tasandil, on vaja kindlat tahet ja kiiret tegutsemist. Käesolevas tegevuskavas esitatakse peamised meetmed väärinfo tõkestamiseks liidu institutsioonide ja liikmesriikide koordineeritud tegevusega. Selles tuuakse esile ka meetmed, mille erinevad osalejad peavad võtma esmajärjekorras enne 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimisi. Liikmesriigid peaksid üles näitama rohkem solidaarsust ja kaitsma liitu hübriidrünnakute, sealhulgas väärinfot kasutavate rünnakute vastu.

Samal ajal ja pikemas perspektiivis on liidu ja selle naabruse eesmärk muutuda väärinfo suhtes vastupanuvõimelisemaks. Selleks tuleb jätkata järjekindlaid pingutusi, et toetada haridust ja meediapädevust, ajakirjandust, faktikontrollijaid, teadlasi ning kodanikuühiskonda tervikuna.

Sellepärast teevad komisjon ja kõrge esindaja järgmist:

- meenutavad, et väärinfo ohu kõigi erinevate aspektidega tulemuslikult tegelemiseks on vaja, et kõik asjaomased institutsioonid ja erasektor, eelkõige veebiplatvormid, ning kodanikuühiskond tegutseksid ühiselt;
- kutsuvad Euroopa Ülemkogu üles käesolevat tegevuskava kinnitama;
- kutsuvad liikmesriike üles käesolevas tegevuskavas esitatud meetmete elluviimisel koostööd tegema;
- kutsuvad kõiki osalejaid üles rakendama esmajärjekorras neid meetmeid, mis on kiireloomulised ja vajalikud 2019. aasta mais toimuvate Euroopa valimiste eel.